

THE BRAND AGE

HABER

Çizerler Markaların Emek
Sömürsünden Bıktı!

KARANTİNA GÜNLÜKLERİ

Markaların Home Office
Deneyimleri

NEXT IN GAME

Oyun Sektöründe
Rekor Kırıldı

SALGIN ETKİSİNDE YENİ NORMAL

İŞ DÜNYASI VE MARKA YÖNETİMİ
Mayıs 2020 SAYI: 136
FİYATI: 22 TL (KDV DAHİL)

ISSN 1308-7940

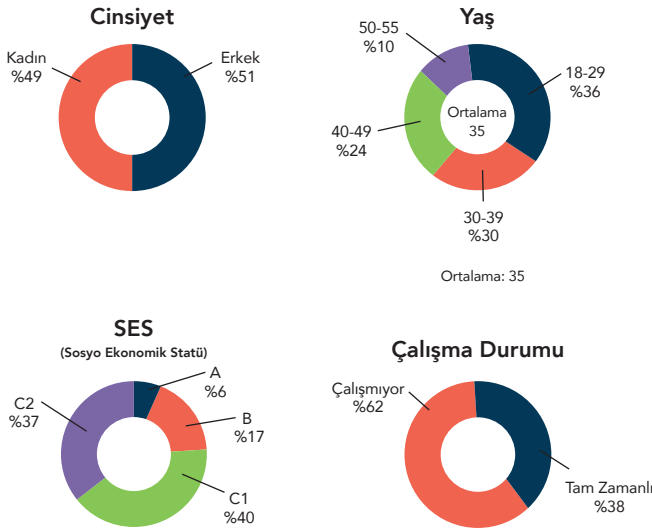
9 771308 794007

GILLETTE'İN İLK
TÜRK YÜZÜ

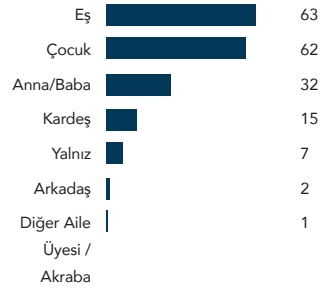
**OZAN
KABAK**

Çalışanlar Home Office'İ Verimsiz Buluyor

PRAGMA Araştırma ve Danışmanlık'ın gerçekleştirdiği Koronavirüs Salgını Algı Araştırması, karantina altındaki toplumun salgın endişesi, kurallara uyma, evden çalışma ve Ramazan Ayı ile ilgili düşüncelerini ortaya koydu. Araştırma sonuçlarına göre çalışanların bir kısmı evden çalışma sisteminin verimli olduğunu düşünürken diğer kısmı ise verimsiz olduğunu ifade etti.

Mevcut Hane Fertleri %

Araştırma Yöntemi

PRAGMA Araştırma ve Danışmanlık A.Ş. dünya gündemine oturan COVID-19 virüs salgınına yönelik iki araştırma gerçekleştirmiştir. Bu rapor, araştırma serisinin ikinci çalışmasını yansıtmaktadır. İlk çalışmada henüz salgının Türkiye'ye yaklaştığı dönemde (24-28 Şubat 2020) kamunun bu konuyla ilgili farkındalığı ölçülmüştür. Mevcut çalışmada ise ülkemizde ilerleyen ve günlük yaşantımızı tamamen etkileyen salgınla ilgili algı gözlemlenerek kamunun ilk çalışmadan itibaren algı değişimini de işaret edilmiştir.

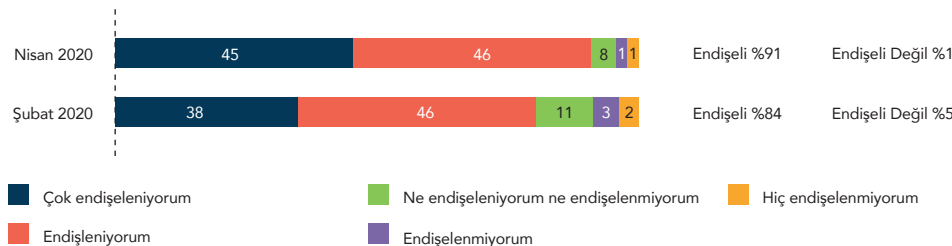
Söz konusu veriler Türkiye temsili bir örneklemeden (N: 1500) 9-15 Nisan 2020 tarihleri arasında elde edilmiş olup, ülke geneline yüzde 95 güven düzeyinde +/- 2,5 hata payı ile yansıtmaktadır. Araştırmanın yöntemi CAWI'dir (Online Araştırma). Araştırma, PRAGMA online paneldeki katılımcılarla gerçekleştirilmiştir. Türkiye temsili örnekleme ulaşmak üzere NUTS1 kapsamındaki 12 ilden katılımcılar araştırmaya dahil edilmiştir. Online panelde alt segmentlerden katılımcılara ulaşma sınırının olduğu düşünüldüğünde örneklem SES grubunda D ve E'nin olmaması olağan karşılanmaktadır.

Her 10 Kişiden 9'u Endişeli

PRAGMA gerçekleştirdiği ilk çalışma olan Korona Salgını Farkındalık Çalışması'nda sorguladığı endişeyi mevcut çalışmada da sorgulamıştır. Böylece salgının ülkemize sıçramadan ve sıçradıktan sonraki endişe düzeyini karşılaştırmıştır. Buna göre Şubat ayında ölçümlenen endişe düzeyi yüzde 84 iken Nisan ayında yapılan çalışmada bu seviye yüzde 91'e yükselmiştir.

Bu yükseliş anlamlı değildir; zira global düzeydeki salgının yayılma hızı Türk halkını, henüz salgınla karşılaşmadan korkutmaya yetmiştir. Şu anki durumda her 10 kişiden dokuzu salgından ötürü endişe duymaktadır. En endişelilerin arasında anlamlı olarak 40-49 yaş arasındaki vatandaşlar, kadınlar, aileleriyle yaşayanlar ve C2 SES grubu ön plana çıkmaktadır.

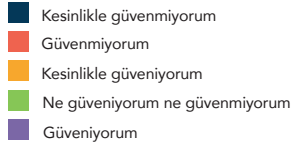
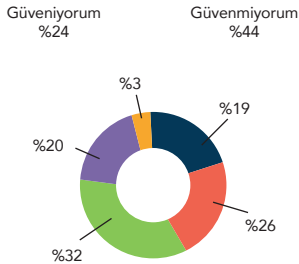
Vatandaşın Salgınla İlgili Endişe Düzeyi (%)

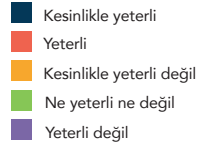
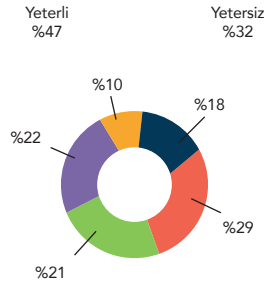
Halkın Yarısı Tedbirleri Yeterli Buluyor

Salgın ülkemize sıçramadan önce halkın salgınla ilgili alınan tedbirlere güven düzeyi yüzde 24'tür. Ülkemizde salgın sürecine geçilmeden önceki zamanda henüz yurtdışı uçuşlarının sınırlandırılmamış olması, sokağa çıkma yasağından bahsedilmemiş olunması ve Umre'den gelen vatandaşlarının çoğunun karantinaya alınmadan evlerine gönderilmeleri, halkın tedbirlere güven düzeyini düşürmüştür. Ancak Türkiye'nin salgın başladıktan sonraki tutumu, halkın alınan tedbirlerin yeterliliği konusundaki yaklaşımlarını daha olumlu kılmıştır. Şu an halkın yüzde 47'si tedbirleri yeterli bulmakta, yüzde 21'i ise bu konuda emin olmamaktadır. Yetersiz bulanlar arasında A SES grubu ve 50 yaş üzeri vatandaşlar çoğunluktadır. Tedbirlerin yetersiz olduğunu savunanların (%96) hemen hepsi OHAL uygulanması gerektiğini belirtmektedir.

Türkiye'ye Salgın Sıçramadan Önce Ülkede Alınan Tedbirlere Güven (Şubat 2020)

Türkiye'ye Salgın Sıçradıktan Sonra Ülkede Alınan Tedbirlerin Yeterliliği (Nisan 2020)

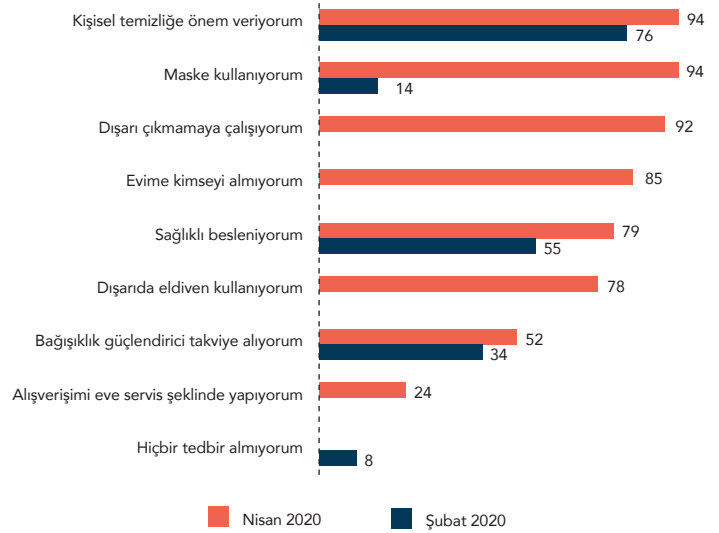

Yaşlılar Kurallara Gençlerden Daha Çok Uyuyor

Türk halkı, salgın Türkiye'ye gelene kadar durumu çok ciddiye almazken salgın burada yayılmaya başladıktan sonra mümkün olduğunca kendini disipline etmiştir. Sonuçlara göre maske kullanımı artmış; kişisel temizliğe, sağlıklı beslenmeye ve bağışıklığı korumaya daha fazla önem verilmiştir. Şubat ayında katılımcıların yüzde 8'i hiçbir tedbir almadığını belirtirken, COVID-19 virüsünün Türkiye'ye girmesinden sonraki süreçte, tedbir almayan kalmamıştır. Eldiven ve maske kullanımı karşılaştırıldığında maskenin daha fazla kullanıldığı göze çarpmaktadır. Bu davranış televizyonlarda doktorların sık uyarıları ile pekişmiştir. Diğer bir yandan mevcut durumda alışverişlerin evlere servis olarak yapılması yüzde 24 düzeyindedir.

Farklılıklara bakıldığında 50 yaş üzeri vatandaşlar ve yalnız yaşayanlar alışverişlerini daha fazla eve servis şeklinde yapmaktadırlar. Tedbir olarak en az sağlıklı beslenenler 15-29 yaş arası gruptur. Bağışıklığı güçlendirici takviyeler 40-50 yaş arası kişiler tarafından daha fazla alınmaktadır. 15-29 yaş arası grup dışarıda en az eldiven kullanan kitledir.

Kişisel Tedbirler (%)

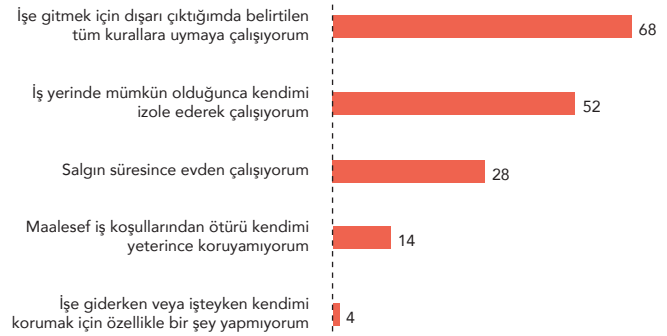

Evden Çalışma Herkes İçin Verimli Değil

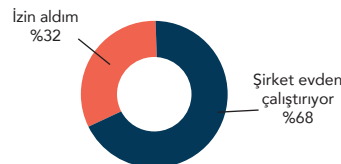
Salgının çalışma hayatını kökten etkilemesi ile birlikte son araştırma kapsamında yalnızca çalışanlara yönelik olarak sorular da sorulmuştur. Çalışanların yüzde 28'i evden çalışmalarını sürdürmektedir. Bunların çoğunluğu çalıştıkları işyeri tarafından evden çalışmaya yönlendirilmiştir. Diğerleri ise izin haklarını kullanarak işe gitmeden evden çalışmaktadır. Evden çalışanların yalnızca yüzde 44'ü evden çalışmanın verimli olduğunu belirtmiştir. Evden çalışmayı verimsiz bulanlar arasında kadınlar erkeklerden daha fazladır. Bunun sebebi çalışan kadınların evden işlerini yürütmek dışında annelik ve ev işleri gibi sorumluluklarının olduğudur.

Salgın süresince işe gitmek zorunda olan çalışanlar ise kendilerini mümkün olduğunca işyerinde izole etmeye çalışmakta ve dışarıda belirtilen tüm koruma kurallarına uyduğu görülmektedir.

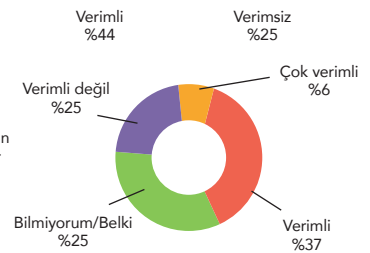
Çalışanlar Kendilerini Nasıl Koruyorlar? (%)

Evden Çalışanlar

Evden Çalışmanın Verimliliği

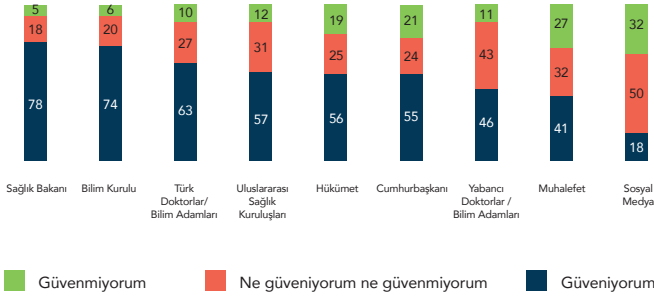

Evden Çalışanlar
N: 161

En Çok Sağlık Bakanı ve Bilim Kurulu Güven Veriyor

Halkın salgınla ilgili günlük haber aldığı tek resmi kaynak Sağlık Bakanlığı'dır. Dolayısıyla hemen hemen her gün TV'de canlı olarak güncel verileri bizzat açıklayan Sağlık Bakanı Dr. Fahrettin Koca ve bakanlığa bağlı olarak her gün birkaç üyesinin TV programlarında açıklamalarının dinlendiği bilim kurulu, halkın güven duyduğu ilk iki mecradır. Bilim Kurulu üyeleri dışında açıklamalarına yüzde 64 oranında güvenilen diğer bir mecra Türk doktorlardır. Sıralamanın en sonunda fazla bilgi kalabalığı ile bilgilerin doğruluğu emin olunmayan sosyal medya gelmektedir. Halkın yarısı sosyal medya haberlerine güvenip güvenmeme konusunda kararsızdır.

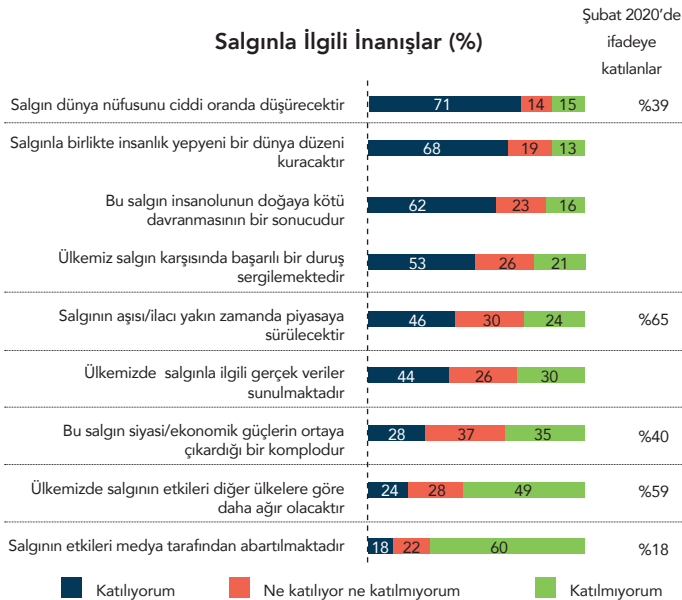
Salgın Sürecince Kişi ve Kuruluşlara Güven Düzeyi (%)

Salgınla İlgili Komplo Teorileri İnanıcı Hakim

Şubat 2020'de yapılan çalışmaya göre halk salgının doğal koşullar sonucu ortaya çıktığına ve ciddi bir tehdit olduğuna daha fazla inanmaktadır. Mevcut araştırmada katılımcıların yaklaşık yarısı salgın karşısında Türkiye'nin başarılı duruş sergilediğine inanmasına rağmen sadece dörtte biri ülkemizdeki etkilerin diğer ülkelere göre daha ağır olacağına inanmaktadır. COVID-19 aşısıyla ilgili birçok ülkede eş zamanlı yürütülen araştırmalarla birlikte halkın, aşının yakın zamanda bulunacağına ilişkin inancı da giderek artmıştır. Bununla birlikte salgının dünya çapında ekonomik boyutlarının ciddiyeti ve bu konuda belirsizliğin hakimiyeti, salgının ekonomik güçler tarafından gündeme getirildiği inancına sahip kitleyi arttırmıştır. Son olarak salgınla ilgili haberlerin medya tarafından abartıldığına yönelik herhangi bir algı artışı ve ya azalışı söz konusu değildir.

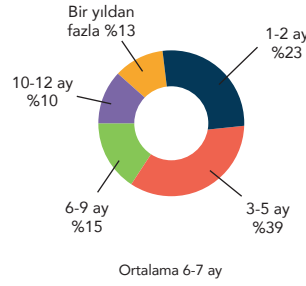
Salgınla İlgili İnanışlar (%)

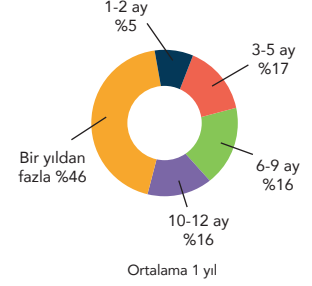
Halkın Yarısı Eski Yaşantımıza Döneceğimize İnanmıyor

Vatandaşa göre salgının sağlığını etkileme süresi yarım yıl, ekonomimizi etkileme süresi ise bir yıldır. Yeni dünya düzeninin konuşulmasıyla birlikte halkın yarısı eski yaşantımıza döneceğimize inanmamaktadır.

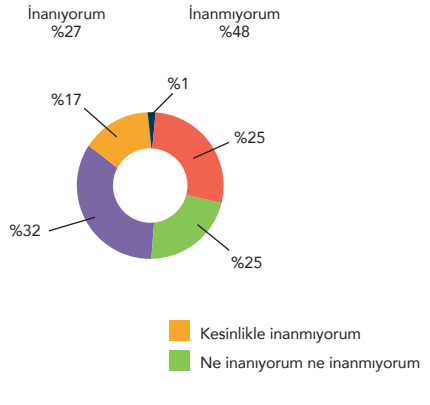
Salgının Sağlığı Tehdit Süresi

Salgının Ekonomiye Etkisi

Salgından Sonra Normale Dönüşe İnanç

En Çok Sahil Kenarında Yürüyüş Özlendi

Belirsizlik, çaresizlik ve endişe salgınla en fazla çağrışım yapılan kavramlardır. Bahar aylarıyla birlikte salgın sonrasında vatandaşın en fazla yapmak istediği şey deniz kenarında yürümektir. İstanbullular daha fazla sahilde yürümek, kadınlar daha fazla alışverişe çıkmak, erkekler daha fazla pikniğe gitmek, ve gençler daha fazla arkadaşlarıyla buluşmak istemektedir.

Korona Salgını Çağrışımları

1-Belirsizlik	4 -Ekonomik Kriz	7-Yalnızlık	10-Kader
2-Çaresizlik	5-Özlem	8-Can Sıkıntısı	11-Eşitlik
3-Korku/Endişe	6-Sabır	9-Değişim	12-Birlik
			13-Fırsat

Salgın Sonrası Yapılacak İlk Şey (%)

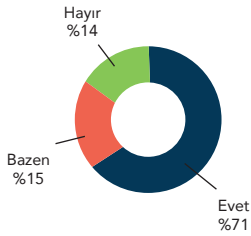

Genelde Oruç Tutan Dört Kişiden Üçü Bu Ramazanda Oruç Tutuyor

Genelde oruç tutan dört kişiden üçü bu Ramazan Ayı'nda da oruç tutacağını belirtmiştir. Oruç tutulmamasıyla ilgili nedenlerin ise yüzde 72'si korona salgınıyla alakalıdır.

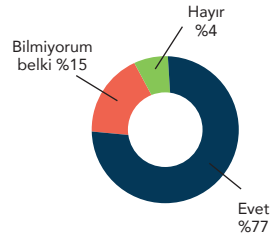
Bu sene ramazan alışverişinde online marketlerin payı yüzde 36'tır. Fırınlar yüzde 40 oranında pide müşterisi kaybedecek gibi görünmektedir.

Genelde Oruç Tutma Davranışı

N: 1500

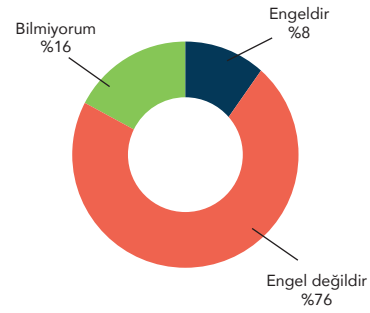
Bu Ramazanda Oruç Tutma Niyeti

Bazen ve her zaman oruç tutanlar
N: 1295

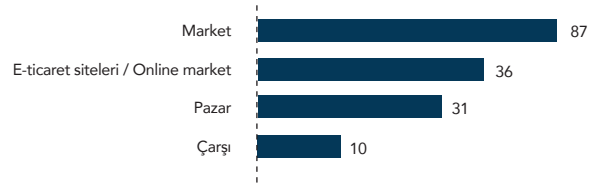
Bu Ramazanda Oruç Tutma Nedeni (%)

Bu ramazanda oruç tutmayacaklar ve emin olmayanlar
N:294

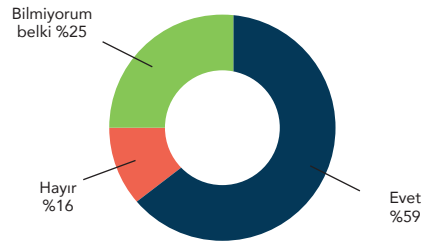
Korona Salgını Oruç Tutmaya Engel mi?

Bu Ramazanda Alışveriş Yapılacak Noktalar (%)

Bu ramazanda oruç tutacaklar
N: 1001

Bu Ramazanda Fırından Pide Satın Alımı

Bu ramazanda oruç tutacaklar
N: 1001